Aynalarda Allah’ın birliği sıfatları

Bozyazı’dan Ayşegül Aydın: “Vahidiyet ve Ehadiyet kavramlarını, Allah’ın esmasının her zerreye tecellisini ve bu iki sıfatın arasındaki farkı ve irtibatı açıklar mısınız? ‘Kur’ân-ı Mu’cizü’l-Beyan, hadsiz kesret-i mahlûkatta tezahür eden vâhidiyet içinde ukulü boğmamak için, daima o vâhidiyet içinde ehadiyet cilvesini gösteriyor’ cümlesini izah edebilir misiniz?”

TECELLİLERİ BAKIMINDAN VAHİDİYET VE EHADİYET

Vahidiyet, Allah’ın bir olması, tek olması, biricik olması, yegâne olması, bütün kâinat üzerinde birden ve tek olarak hâkimiyet kuruyor olmasıdır.

Ehadiyet ise, Cenâb-ı Allah’ın birliğini ve tekliğini her bir şeyde gösteriyor olması, her bir zerrede birliğinin tecelli halinde bulunması, her bir şeyin bir tek Allah’ı gösteriyor olması, Allah’ın birlik mührünün her bir zerreye vurulmuş olması, her şeyin dizgininin yalnızca Allah’ın elinde oluşu ve bu hakikati her bir zerrenin haykırış halinde olması cümleleriyle tarif edilebilir.

Cenâb-ı Hak, birliği ve tekliği her şeyde görünen; birliğine ve ehadiyetine varlıklar tarafından şehâdet edilen; eşi, dengi ve benzeri olmayan Vâhid-i Ehad’dir.

MANA OLARAK VAHİDİYET VE EHADİYET

Bütün kâinatı, bütün zamanlarda, değişen bütün halleriyle bir tek Allah yaratıyor. Vahidiyet bize bunu ifade ediyor.

Bu yüksek hakikat, her an değişen ve tazelenen varlıklar içinde yüzen ve kendisi de değişken bir varlık olan insan tarafından anlaşılması zor olmasın diye, insan sayısız varlıkların bombardımanı içinde boğulup Allah’ı unutmasın diye, Kur’ân-ı Kerîm her bir zerrede, her bir cins varlıkta, her bir sınıfta Allah’ın birlik mührü bulunduğunu, her şeyin doğrudan ve Bir Tek Allah’ı gösterdiğini ilân ediyor. Ki bu da Ehadiyet’i ifade ediyor.

GÜNEŞTEN VAHİDİYETE VE EHADİYETE

Bir tek Yaratıcının, böyle hadsiz yerlerde, hadsiz işleri nasıl külfetsiz, kolayca yaptığını ve bütün kâinata nasıl hükmettiğini aklına sığıştıramayanlara iki temsil ile cevap veren Saîd Nursî Hazretleri, birinci temsilinde güneşi nazara verir ve bir tek güneşin, birliği ile beraber bütün dünyada bütün parlak ve şeffaf şeylerde, bütün camlarda ve su kabarcıklarında aynı anda ışığıyla, ısısıyla, yedi rengiyle bulunduğunu; Allah'ın bin bir isminden yalnız Nur ismine mazhar olan güneşin, böyle bir tek cisim iken, bütün yerlerde, bütün işlere böylesine mazhar olduğunu akıl nasıl kabul ediyorsa; Allah'ın da Ehadiyet-i Zâtiyesiyle beraber sonsuz işleri bir anda yapmasının, bütün kâinatı bir anda idare etmesinin, evirip çevirmesinin ve her şeyde bir anda tasarrufta bulunmasının akıldan uzak görülmemesi gerektiğini kaydediyor.1

Bediüzzaman'ın temsilinde; güneşin bütün dünyayı birden aydınlatması Vahidiyet'e misaldir.

Topraktan bitkilere, sudan şeffaf şeylere bütün yeryüzü varlıklarının, kendi kabiliyetlerine göre güneşi bildirmesi, yani güneşin yedi renginin, ısısının, hararetinin, ışığının, her bir parlak şeyde bütünüyle görünmesi ise Ehadiyet'e misaldir.2

Meselâ bir atom parçası veya bir zerrecik meyve tadı veya meyve eti, kendisinin Eşsiz ve Benzersiz bir Yaratıcısı bulunduğunu, kendisini Yaratanın bütün kâinâtı da yaratıp donattığını ve bütün her şeyde hükmettiğini haykırıyor. Bu Ehadiyet'tir.

Bu mana ile Ehadiyet, Allah'ın birlik mührünün her bir şeyde okunmasıdır. Ya da, Allah'ın, kendi birliğini her bir şeyde göstermesidir.

HER CANLI 'KUL HÜVE'LLÂHÜ EHAD' OKUYOR

Özetlersek; her bir canlı varlığın hayat diliyle "Kul hüve'llâhü ehad" âyetini okuduğunu kaydeden Bediüzzaman; Ehadiyyet mührünün her canlıda gözle göründüğünü, çünkü her canlının ekser kâinatta cilveleri görünen Esmâyı birden kendi aynasında ve vücudunda gösterdiğini; yani hayatın bir merkezî nokta hükmünde ekser Esmâyı kendisinde gösterdiğini; yani her hayat sahibinin, Allah'ın Ehadiyetinin bir gölgesini, Muhyî ismi perdesi altında taşıdığını beyan ediyor.3

Dipnotlar:
1- Sözler, s. 558.
2- Sözler, s. 15.
3- Sözler, s. 268,269.